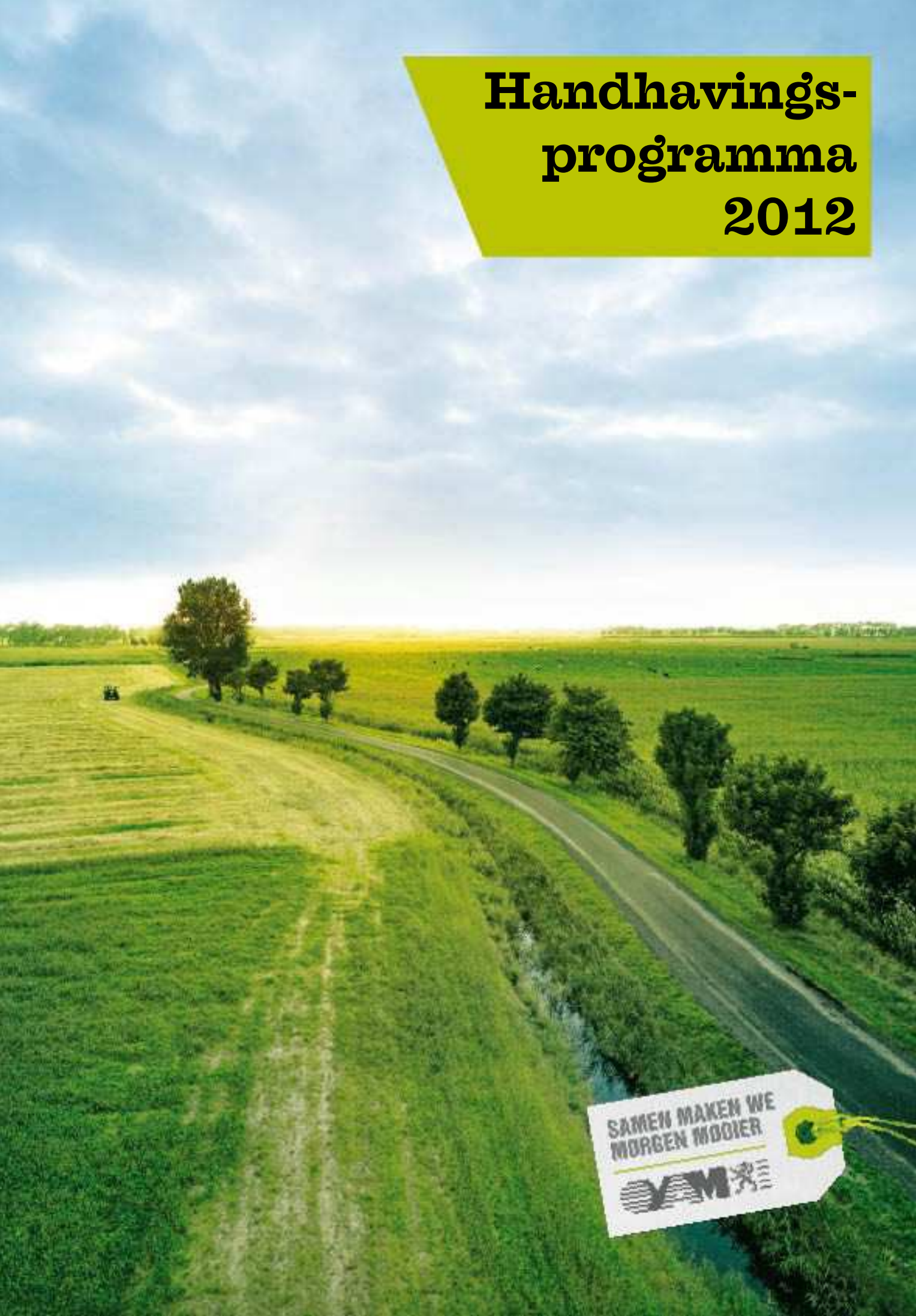

Handhavings- programma 2012

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

Handhavingsprogramma 2012

Documentbeschrijving

1. *Titel publicatie*
Handhavingsprogramma 2012

2. *Verantwoordelijke Uitgever*
Danny Wille, OVAM, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen

3. *Wettelijk Depot nummer*
D/5024/2012/26

4. *Aantal bladzijden*
21

5. *Aantal tabellen en figuren*
5

6. *Prijs**
gratis

7. *Datum Publicatie*
april 2012

8. *Trefwoorden*
Handhaving, planning

9. *Samenvatting*
Het handhavingsprogramma 2012 bevat de handhavingsacties die de betrokken afdelingen van de OVAM hebben gepland voor het jaar 2012 binnen het kader van hun handhavingsbevoegdheden toegekend in het Milieuhandhavingsdecreet.

10. *Begeleidingsgroep en/of auteur*
Lydia Putseys, Dirk Dedecker, Patriek Casier, Rudy Meeus, Jan Vanderbruggen

11. *Contactperso(n)en*
Lydia Putseys, Dirk Dedecker, Patriek Casier

12. *Andere titels over dit onderwerp*
Handhavingsprogramma 2010
Handhavingsprogramma 2011

Gegevens uit dit document mag u overnemen mits duidelijke bronvermelding.

De meeste OVAM-publicaties kunt u raadplegen en/of downloaden op de OVAM-website: <http://www.ovam.be>

Inhoudstafel

1	Inleiding	7
1.1	Uitgangspunten	7
1.2	Specifieke doelstellingen voor 2012	8
2	Programma 2012	11
2.1	Handhavingsacties	11
2.2	Afdeling afval- en materialenbeheer	11
2.3	Afdeling bodembeheer	15
2.4	Afdeling interventies, verwijderingen en saneringen	17
2.5	Algemene acties OVAM breed	17
2.6	Interne organisatie handhaving	19
Bijlage 1:	Lijst van tabellen	21
Bijlage 2:	Lijst van afkortingen	23

1 Inleiding

De handhaving van de regelgeving vormt het sluitstuk van het Vlaamse afvalstoffen- en bodembeleid. De regelgeving doen naleven gebeurt in eerste instantie door een praktisch hanteerbare regelgeving te maken en via communicatie en sensibilisatie alle betrokkenen te informeren over deze regelgeving en hoe ze deze moeten naleven. Deze inspanningen om de regelgeving te doen naleven moeten ook aangevuld worden door een handhaving die een complementaire functie vervult voor het naleefgedrag. Ook de OVAM heeft een opdracht in de handhaving van de Vlaamse afvalstoffen- en bodemregelgeving.

Het handhavingsprogramma 2012 omvat de belangrijkste handhavingsacties van de afdelingen met toezichtsbevoegdheden op het Afvalstoffendecreet (vanaf 1/6/2012 : Materialendecreet), het Bodemdecreet en hun uitvoeringsbesluiten. Dit document is opgesteld op basis van de planning van de drie afdelingen. Het handhavingsprogramma 2012 is ook een verdere uitwerking van de handhavingsactiviteiten van de OVAM zoals vermeld in het handhavingsprogramma 2012 van de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving (VHRM). Het Milieuhandhavingsprogramma 2012 van de VHRM wordt op de plenaire vergadering goedgekeurd en nadien ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Binnen de OVAM zijn 3 afdelingen betrokken bij de handhaving van het Afvalstoffendecreet en/of het Bodemdecreet en hun uitvoeringsbesluiten :

- afdeling Afval- en materialenbeheer (AMB);
- afdeling Bodembeheer (BB);
- afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen (IVS).

Het handhavingsprogramma 2012 is een werkdocument voor elke medewerker die als handhaver actief is of een ondersteunende functie vervult voor de handhavingsactiviteiten. Daarnaast fungeert het handhavingsprogramma als een referentiedocument voor de samenwerking met de externe inspectiediensten, de douane en de politie.

1.1 Uitgangspunten

De uitvoering van de handhavingsacties door de bevoegde afdelingen van de OVAM is gebaseerd op een aantal uitgangspunten die moeten leiden tot een degelijke handhaving op het terrein. De basisprincipes kunnen als volgt samengevat worden :

- Integratie van handhaving en administratie :
Effectieve handhaving kan slechts bereikt worden door een diepgaand inzicht in de afval- en de bodemregelgeving en in het beheer van afvalstoffen en bodem zoals het in de praktijk gebeurt. De OVAM streeft bijgevolg naar een zo permanent mogelijke informatieuitwisseling tussen het administratieve beheer enerzijds, en de controle anderzijds. Deze kruisbestuiving laat toe om evoluties of fenomenen die blijken uit het administratieve proces onmiddellijk op het terrein na te trekken en om in het administratief proces rekening te houden met terreinvaststellingen en om overtredingen op een efficiënte manier af te handelen.
- Handhavingsnetwerk :
Een effectieve handhaving van overtredingen van de milieuwetgeving is in grote mate afhankelijk van de samenwerking tussen de verschillende toezichthoudende instanties, meer bepaald de eerstelijnsdiensten en de andere administraties van het Vlaamse Gewest en op andere bestuursniveaus (gemeentelijk, provinciaal, federaal, internationaal). Wegens haar beperkte handhavingsbevoegdheden binnen het milieuhandhavingslandschap is de OVAM voor haar toezichtstaken sterk afhankelijk van de handhavingsacties van de afdeling Milieu-Inspectie (MI) en van de assistentie van de eerstelijnsdiensten (o.a. gemeentelijke milieudienst, lokale en federale politie). Daarnaast kunnen deze diensten voor technische

assistentie en informatie uit het administratief proces steeds terugvallen op de diensten van de OVAM. Deze voortdurende communicatie en samenwerking op het terrein is dus essentieel voor het detecteren en behandelen van milieuovertredingen, of deze nu volledig of slechts gedeeltelijk met de afval- en/of bodemproblematiek te maken hebben. De OVAM beschouwt het als één van haar belangrijke taken om dit handhavingsnetwerk te onderhouden en verder uit te bouwen en om haar rol als een belangrijk informatieknooppunt te optimaliseren.

- Wijzigingen in het handhavingslandschap :
Sinds 1 april 2006 werden de handhavingsactiviteiten inzake de milieu- en natuurwetgeving op Vlaams niveau gecentraliseerd bij de afdeling Milieu-Inspectie van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie. Dit gebeurde in het kader van de reorganisatie van de Vlaamse overheid – Beter Bestuurlijk Beleid (BBB). De OVAM heeft binnen dit kader een samenwerkingsprotocol afgesloten met de afdeling Milieu-Inspectie. Dit protocol werd goedgekeurd op de beleidsraad van 9 oktober 2006. Na een evaluatie begin 2008 werd een aangepast protocol ondertekend op 31 maart 2008. Het protocol beoogt een maximaal complementaire samenwerking en informatieuitwisseling tussen de OVAM en de afdeling Milieu-Inspectie en draagt bij tot een effectieve en efficiënte handhaving. Op 1 mei 2009 werd het Milieuhandhavingsdecreet van kracht. Dit bracht een nieuwe golf van wijzigingen met zich mee. Voor de OVAM situeerde deze zich niet onmiddellijk in een wijziging van de handhavingsbevoegdheden, maar vooral de handhavingsinstrumenten die ingezet kunnen worden door de toezichthouders ondergingen een grondige verandering. Er is naast de klassieke strafrechterlijke vervolging, nu ook een bestuurlijke handhaving mogelijk. Vooral in 2009 betekende dit een grondige aanpassing van de werkwijze. Vanaf 2010 werd de nieuwe werkwijze verder geconsolideerd binnen de OVAM, maar ook in de samenwerking met de andere inspectiediensten op elk bestuursniveau, lokale en federale politie, douane, parketten en de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC).

1.2 Specifieke doelstellingen voor 2012

De handhavingsactiviteiten van de OVAM hebben als algemene doelstelling het doen naleven van het Afvalstoffendecreet (Materialendecreet), het Bodemdecreet en hun uitvoeringsbesluiten. Uitgaande van de beperkte bevoegdheden en mogelijkheden die de OVAM heeft, kan een betere naleving bereikt worden door zelf gerichtere controles uit te voeren, door de effectiviteit van de controles door andere toezichthoudende diensten te helpen verhogen en verbeteren, en door prioriteiten te stellen binnen de veelheid aan sectoren, fenomenen en geografische regio's die gecontroleerd moeten worden. Dit is echter een zeer complexe opdracht die niet onmiddellijk volbracht kan worden.

De OVAM behoudt ook in 2012 volgende accenten in haar handhavingsbeleid :

- Het effect van de eigen handhavingsacties is verhoogd door :
 - het zo consequent mogelijk volgen van het handhavingsprogramma om de inzet van personeel en middelen te optimaliseren, zodat het aantal controles gemaximaliseerd kan worden;
 - de administratieve ondersteuning van de acties verbeteren door de interne procedures die de relevante informatie sturen, te versterken en te optimaliseren;
 - de inbreng van externe handhavingsdiensten verhogen door een meer systematische inschakeling van de politiediensten tijdens de voorbereiding van acties en door een goede informatieuitwisseling met de afdeling Milieu-Inspectie en/of met de lokale overheden.
- Het effect van de handhavingsacties door andere toezichthoudende diensten is verhoogd door :
 - De informatietoever vanuit de administratie naar de afdeling Milieu-Inspectie en naar de andere toezichthoudende diensten verbeteren door een optimalisatie van de handhavingsadministratie. Informatie voor het afhandelen/beoordelen van vaststellingen is beschikbaar d.m.v. VVV's, PV's, controledossiers. Als

voorbereiding op controles op initiatief van inspectiediensten of bij lopende onderzoeken door de bevoegde inspectiediensten, lokale en federale politie en douane stelt de OVAM een internetloket "inspectietoepassing" ter beschikking.

- De contacten binnen het handhavingsnetwerk onderhouden zodat de OVAM op een efficiënte manier technische assistentie ter beschikking kan stellen.
- De efficiëntie van het handhavingsbeleid is verbeterd door :
 - De programmering van specifieke acties en van het handhavingsbeleid gebeurt over het algemeen in overleg met de andere partners uit het handhavingsnetwerk.

2 Programma 2012

2.1 Handhavingsacties

De handhavingsacties van de bevoegde afdelingen binnen de OVAM werden eind 2011 opgelijst en opgenomen in de planning voor het jaar 2012 op afdelingsniveau. Voor elk van de 3 bevoegde afdelingen wordt hieronder een overzicht weergegeven van de geplande acties voor het jaar 2012.

2.2 Afdeling afval- en materialenbeheer

De toezichthouders van de afdeling afval- en materialenbeheer hebben een beperkte toezichtsbevoegdheid op de afvalstoffenwetgeving. Binnen het kader van hun toezichtsbevoegdheden zullen zowel routinecontroles als reactieve controles uitgevoerd worden.

Focus	Omschrijving	Dienst
Alle afvalstoffen	Erkende labo's - blinde controles labo's (voortzetting).	KBL-ebo
Alle afvalstoffen	Routinematige controles milieueffingen : jaarlijkse controle vaste inrichtingen (verbrandingsinstallaties/stortplaatsen) en overbrengers; focus op overbrengers gelet op gevoeligheid voor foute of onvolledige aangiften.	HEF&S
Alle afvalstoffen	Jaarlijkse controle inrichtingen die gebruik maken van verlaagd tarief voor recyclageresidu's, met specifieke aandacht voor : <ul style="list-style-type: none"> — Breekresidu's : opvolging sector (in samenspraak met COPRO en Certipro) om na te gaan of verlaagde tarief voor breekresidu's moet blijven bestaan of tarief (stapsgewijs) opgetrokken moet worden. — Shredderresidu's : na behandeling in PST-installaties : opvolging of wetgeving inzake shredderresidu's na PST (dat begin 2010 werd ingevoerd) correct toegepast wordt. — Textielafval: opvolging van de sector om na te gaan of het verlaagd tarief voor lompen nog moet blijven bestaan. 	HEF&S
Alle afvalstoffen	Inzetten van het heffingsinstrument in handavingsdossiers: PV's en kantschriften.	HEF&S
GSA ¹	Opvolgen GSA sortering (code van goede praktijk) en uitvoer naar het buitenland insamenwerking met afdeling Milieu-Inspectie.	KBB-bedrijven
Alle afvalstoffen	IMJV-controle volledige steekproef voor vermeende PRTR-bedrijven en afvalverwerkers (meldingsplicht).	ADC
Huishoudelijk afval	Aanpak ism politiediensten van inzamelaars textielafval, metaalafval, enz. die op eigen initiatief en zonder toestemming van het lokale bestuur werken.	KBL-lok best
Scheepsafval	Scheepvaart : <ul style="list-style-type: none"> — controles beheersplannen van havens, visserij, De Scheepvaart, ... — controles administratieve verminderingen en vrijstellingen (administratieve controles & controle op de schepen zelf); — controles bunkeraars (mengen met fuel); — controles vissers die niet zijn aangesloten. 	KBB-transport
Wrakken,	Aanvaardingsplicht afvalolie, wrakken, loodstartbatterijen,	KBB-transport

1 GSA : gemengd stedelijk afval.

afvalbanden, accu's, afvalolie	<p>banden :</p> <ul style="list-style-type: none"> — meldingen van beheersorganismen (Valorlub, Federauto, Recybat, Recytyre); — afronden opgestarte controles in 201. <p>Controles wrakken</p> <ul style="list-style-type: none"> — opvolging controles; — vragen van andere diensten (AMI, politie, ...); — meldingen van Febelauto; <p>incl. uittesten en uitwerken instrument bestuurlijke maatregelen bij wrakkencontroles.</p>	
AEEA en afvalbatterijen	<p>Aanvaardingsplicht AEEA en afvalbatterijen</p> <ul style="list-style-type: none"> — meldingen beheersorganismen (Recupel, Bebat) – reactief; — sectoren - beperkt aantal gerichte controles : verlichting (signalisatie, reclame, ...); — distributie : de sector actie laten ondernemen naar aanleiding van vaststellingen in 2010-2011 bij de distributie; — afronden opgestarte controles in 2011; — inzamelaars en verwerkers AEEA en afvalbatterijen (niet-contractanten Recupel, niet-charteristen Recupel) : aanpakken via rapporteringsverplichting (selectie van bedrijven). 	KBB-eeam
Alle afvalstoffen	<p>Informatie in de databanken OVAM analyseren ivf handhavingsmogelijkheden, met bijzondere aandacht voor Erkende overbrengers zonder KBO-nummer die niet kunnen omgezet worden naar geregistreerde inzamelaar, handelaar en makelaar van afvalstoffen (op 1/6/2012).</p>	HH

Tabel 1. Handhavingsacties van de afdeling afval- en materialenbeheer in 2012.

Erkenningen voor de analyses op afvalstoffen worden door de OVAM afgeleverd aan **laboratoria**. Er worden jaarlijks controletesten uitgevoerd om een erkenning te verlenen of te behouden. Als bijkomend instrument om een kwaliteitscontrole uit te voeren op deze laboratoria worden ook blinde controles ingezet zodat een beter zicht verkregen wordt op de dagelijkse praktijk in de erkende laboratoria en op de processen (monstername, routinematige analyseprocedures) die aanleiding kunnen geven tot fouten en/of afwijkende analyseresultaten.

Milieuheffingen vormen één van de belangrijkste sturingsinstrumenten in het Vlaamse afvalstoffenbeleid. Het uitgangspunt voor de routinematige controles inzake milieuheffingen blijft dat iedere heffingsplichtige minstens tweejaarlijks wordt gecontroleerd. In 2012 zullen volgende prioriteiten worden gesteld voor deze controles :

- opvolging van de toepassing van de nieuwe decretale bepalingen over het verlaagd tarief voor het storten van shredderafval (ingevoerd begin 2010), om na te gaan of het tarief van bij het begin correct wordt toegepast;
- opvolging van de toepassing van het verlaagd tarief voor breekresidu's (in samenspraak met Copro en Certipro) om na te gaan of het betreffende verlaagd tarief moet blijven bestaan of (stapsgewijs) opgetrokken moet worden;
- opvolging van de toepassing van de andere verlaagde tarieven voor het storten van residu's, bvb. van textielafval;
- opvolging van de dossiers overbrengers aangezien de gevoeligheid voor foute en onvolledige aangiften hier hoger ligt dan in dossiers van de vaste inrichtingen.

Ook in het kader van handhavingdossiers kan het **heffingsinstrument** een meerwaarde betekenen. Het heffingsinstrument wordt in 2012 verder ingezet zodat de verwerking van afvalstoffen zonder de nodige milieuvergunning wordt ontmoedigd, evenals het illegaal storten of achterlaten van afval. De vanaf 1 januari 2010 gewijzigde decretale bepalingen bieden daarvoor een stevigere rechtsgrond om ook het achterlaten van afvalstoffen aan te pakken. Het heffingsinstrument wordt in deze handhavingdossiers ingezet parallel met eventuele

bestuurlijke geldboetes in het kader van het Milieuhandhavingsdecreet zodat beide instrumenten complementair werken in functie van een maximale effectiviteit op het terrein.

Gemengde afvalstoffen vallen onder het verbrandingsverbod indien ze nog te veel recycleerbare materialen bevatten. Scheiding van afvalstoffen aan de bron is een essentiële beleidsdoelstelling. Ofwel zorgt de afvalproducent bij voorkeur voor een doorgedreven sortering aan de bron (op de plaats van productie van het afval) zodat er zo weinig mogelijk gemengd afval ontstaat; ofwel moet het gemengd afval eerst uitgesorteerd worden zodat maximaal alle recycleerbare afvalstoffen er uit gehaald worden in een sorteerinstallatie vooraleer het sorteeresidu kan afgevoerd worden naar een vergunde verbrandingsinstallatie. Gemengd stedelijk afval, afkomstig van zowel huishoudens als bedrijven, dat niet voldoende uitgesorteerd werd, valt bovendien onder het zelfvoorzieningsprincipe waardoor export van deze stromen door de OVAM niet wordt toegestaan.

In overleg met de sector werd een ontwerp-code van goede praktijk opgesteld voor de organisatie van bron- en/of nasortering van bedrijfsafvalstoffen. De code bevat twee luiken. Ze gaat dieper in op de selectieve inzameling van bedrijfsafvalstoffen bij de afvalproducent. Daarnaast handelt ze over de inzameling en nasortering van bedrijfsafvalstoffen.

Tot eind 2012 geldt een overgangperiode voor deze ontwerp-code. Tijdens deze overgangperiode worden de resultaatsverbintenissen en de sorteerefficiëntie die opgenomen staan in het luik rond de nasortering gemonitord en getoetst op hun eenduidigheid en haalbaarheid. Na deze monitoringsperiode zal de ontwerpcode begin 2013 al dan niet worden aangepast en omgevormd worden tot een ministerieel besluit.

Tijdens deze monitoringsperiode worden specifiek de aspecten met betrekking tot de handhaving van de code van goede praktijk onder de loep genomen in samenwerking met de afdeling Milieu-Inspectie. Zodat een efficiënte en effectieve handhaving mogelijk wordt zodra de code van goede praktijk wordt opgenomen in een ministerieel besluit.

Bedrijven hebben in het kader van de milieuwetgeving verschillende **rapporteringsverplichtingen** ten aanzien van de overheid. Zo hebben op basis van het VLAREA bedrijven de verplichting om de door hen geproduceerde en afgevoerde bedrijfsafvalstoffen jaarlijks te melden. Hiervoor wordt door de OVAM een steekproef van bedrijven samengesteld die via het IMJV² de productie en afvoer van hun bedrijfsafvalstoffen verplicht moeten melden. De OVAM zal starten met het controleren van deze rapportages afkomstig van PRTR-bedrijven en afvalverwerkers.

De inzameling van **huishoudelijke afvalstoffen** is aan specifieke regels onderworpen. De gemeenten hebben een zorgplicht om alle huishoudelijke afvalstoffen op hun grondgebied in te zamelen en te (laten) verwerken overeenkomstig de bestaande regelgeving. De meeste gemeenten hebben hiervoor een specifiek gemeentelijk politiereglement opgesteld waarin onder andere kan bepaald worden welk(e) bedrijf (bedrijven) huishoudelijke afvalstoffen mag (mogen) inzamelen op het gemeentelijke grondgebied. Bepaalde huishoudelijke afvalstoffen zoals textielafval, metaalafval, AEEA, papierafval, ... hebben een positieve marktwaarde waardoor inzameling ervan steeds lucratiever wordt. Hierdoor gaan bepaalde personen en bedrijven zich ook bezig houden met de inzameling van deze afvalstoffen zonder over de juiste erkenning als overbrenger (vanaf 1/6/2012 registratie als inzamelaar, handelaar, makelaar) of – in het geval van huishoudelijke afvalstoffen – over een toelating van de gemeente te beschikken. Diefstal van afvalstoffen (met positieve marktwaarde) komt ook voor. Dergelijke fenomenen worden op basis van meldingen ontvangen van gemeenten, gemeentelijke samenwerkingsverbanden, erkende overbrengers en vergunde verwerkers door de OVAM in kaart gebracht en in samenspraak met de federale en lokale politie aangepakt.

Voor de **scheepsafvalstoffen** (oa. bilges, sludges, ...) die ontstaan op een zeeschip bestaan een aantal specifieke regelingen zodat schepen op een adequate, maar correcte manier zich van hun afvalstoffen kunnen ontdoen. Beheerders van havens moeten afvalbeheersplannen opstellen die vastleggen hoe de afgifte van scheepsafvalstoffen georganiseerd wordt. Schepen

2 IMJV : Integraal MilieuJaarVerslag.

die een bepaalde haven frequent aandoen kunnen vrijstellingen aanvragen bij de OVAM indien zij een contract hebben met een havenontvangstinstallatie waar ze zich van hun afval ontdoen. In 2012 zal de OVAM een controle uitvoeren op de uitvoering van de havenbeheersplannen door de havenbeheerders en daarnaast zal een administratieve controle gebeuren van de verleende verminderingen en vrijstellingen. Specifiek zullen ook de visserijsschepen gecontroleerd worden die nog geen overeenkomst hebben afgesloten voor hun scheepsafvalstoffen. Voor de binnenvaart worden er voor 2012 geen specifieke acties voorzien.

Veel scheepsafvalstoffen van zee- en binnenvaart zijn vloeibaar (of visceus) en kunnen gemakkelijk opgemengd worden met andere stoffen, zoals bijvoorbeeld met scheepsbrandstoffen bestemd voor de zeevaart. In samenwerking met afdeling Milieu-Inspectie zal nagekeken worden of er gestart kan worden met controles bij de bunkeraars op het mengen van scheepsafvalstoffen bij fuel.

Voor een aantal afvalstoffen werd een **aanvaardingsplicht** ingevoerd in het Vlaamse gewest. De aanvaardingsplicht richt zich in het bijzonder op volgende afvalstoffen : afgedankte batterijen en -accu's, afvalolie, afvalbanden, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA), afgedankte voertuigen en oude en vervallen geneesmiddelen. Hierdoor worden de producenten en de invoerders van deze goederen verantwoordelijk gesteld voor de inzameling en de verwerking ervan zodra deze goederen de afvalfase bereiken.

De controles op de aanvaardingsplicht **afgedankte voertuigen, afvalolie, afvalbanden en afgedankte accu's** concentreren zich vooral op de "eerste montage" (first fill). Terwijl een groot deel van die invoerders/producenten zich aangesloten heeft bij een of meerdere beheersorganismen, zijn er toch nog een aantal die dat nog deden en die dus verdere opvolging behoeven. Verder worden nog via verschillende methodes bedrijven gescreend die nog niet aan bod zijn gekomen tijdens voorgaande controles. Er zal ook worden nagegaan in welke mate het mogelijk is om te controleren op parallelle import van vrachtwagenbanden door transportbedrijven. Net zoals bij de controles eerste montage (first fill) zullen zowel nieuwe controles uitgevoerd worden als opvolgingscontroles bij bedrijven die zich richten op de depollutie en demontage van afgedankte voertuigen. Bij de opvolgingscontroles worden vooral de bedrijven gevisieerd die in het verleden de zwaarste overtredingen hebben begaan. Dit jaar zullen ook een aantal centra voor het depollueren, ontmantelen en vernietigen van afgedankte voertuigen aan bod komen.

Voor aanvaardingsplicht **AEEA en afgedankte batterijen** zullen de controles zich in eerste instantie richten op eindverkopers, producenten en invoerders (opwaartse controles). Hierbij richten de controles zich op nieuwe sectoren, o.a. signalisatie en informatie van beheersorganismen en beroepsfederaties. De opdrachtgevers voor het inzamelen en verwerken van AEEA moeten kunnen aantonen dat de doelstelling voor inzameling en verwerken van het AEEA worden behaald. Een steekproef van opdrachtgevers zal door de OVAM gevraagd worden om het bereiken van de doelstellingen aan te tonen voor het AEEA dat zijn in 2011 inzamelden en lieten verwerken en/of zelf verwerkten.

Op 1 juni 2012 wordt het Vlarea van kracht (vervangt het Vlarea). De bedrijven die over een geldige **erkenning als overbrenger** beschikken overeenkomstig het Vlarea, zullen automatisch een registratie als inzamelaar, handelaar, makelaar krijgen op voorwaarde dat de OVAM over hun KBO-nummer beschikt. Een aantal bedrijven heeft in het verleden een erkenning als overbrenger gekregen zonder dat zij hun KBO-nummer opgaven (dit was niet verplicht). Deze bedrijven zullen vanaf 1 juni 2012 geen toelating meer hebben om afvaltransporten te organiseren. In het voorjaar van 2012 zullen al deze bedrijven verwittigd worden zodat ze alsnog hun KBO-nummer aan de OVAM kunnen bezorgen. Bedrijven die hieraan geen gevolg gegeven hebben voor 1 juni zullen via handhavingsacties in samenwerking met de politie en de Milieu-Inspectie aangepakt worden. Aansluitend hierbij zal de informatie in de verschillende **OVAM-databanken** geanalyseerd worden op inzetbaarheid bij handhavingsacties van de OVAM of externe instanties.

2.3 Afdeling bodembeheer

De toezichhouders van de afdeling Bodembeheer zijn bevoegd voor het Bodemdecreet en zijn uitvoeringsbesluit (VLAREBO).

Focus	Omschrijving
Algemeen	Ondersteuning politiediensten, gemeenten.
Alle dossiers	De correcte voortgang bewerkstelligen in bodemdossiers met nieuwe/gemengde (overwegend nieuwe) bodemverontreiniging indien de saneringsplichtige tijdens de uitvoering van zijn plichten opzettelijk of door onachtzaamheid in gebreke blijft. Opvolging van de verantwoorde uitvoering van bodemsaneringswerken volgens de geldende bepalingen van het conformiteitsattest. Correcte voortgang bewerkstelligen in bodemdossiers waar de eigenaar van het perceel vrijstelling van saneringsplicht heeft verkregen.
Waterwingebieden en beschermingszones	Verderzetting van de opvolging van de periodieke onderzoeksplicht bij bedrijven. Opvolging van de onderzoeksplicht bij stopzetting van bedrijven. De correcte voortgang bewerkstelligen in dossiers indien de saneringsplichtige tijdens de uitvoering van zijn plichten opzettelijk of door onachtzaamheid in gebreke blijft
Droogkuisbedrijven	Verderzetting van de opvolging van het nakomen van de bodempreventie- en bodembeheersplicht. Individuele bedrijven moeten ofwel aangesloten zijn bij Vlabotex ofwel beschikken over een individueel bodempreventie- en bodembeheersplan. Bijzondere aandacht wordt besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> — Opvolging van de periodieke onderzoeksplicht bij de actieve inrichtingen. — Opvolging van de onderzoeksplicht bij stopzetting van de droogkuis. — Opvolging van de onderzoeksplicht bij overdracht van een grond waarop in het verleden een droogkuisinrichting gevestigd was.
Tankstations	De saneringsplichtigen die aangemeld zijn bij BOFAS en die hun activiteiten verderzetten, worden geactiveerd door de verdere toepassing van een actief aanmaningsbeleid.
Grondverzet	Controle van de opvolging van de traceerbaarheid bij bedrijfsgebonden tussentijdse opslagplaatsen voor uitgegraven bodem.

Tabel 2. Handhavingsacties van de afdeling Bodembeheer in 2012.

Behandeling van **meldingen van overtredingen** die telefonisch, per post of per e-mail bij de cel grond- en kwaliteitsbeheer of de inhoudelijke diensten of via info@ovam.be ontvangen worden. De dossiergebonden meldingen worden behandeld door dossierhouder zelf. Grondverzet wordt behandeld binnen de cel grond- en kwaliteitsbeheer en indien nodig wordt er doorverwezen naar de gemeente. Voor het grondverzet voorziet de cel grond- en kwaliteitsbeheer ondersteuning van externe diensten die specifieke controles wensen uit te voeren.

Het geheel van de **processen** in verband met bodemsanering is er op gericht stapsgewijs de bodemverontreiniging in kaart te brengen, te evalueren en te (laten) saneren. De administratieve opvolging van de processen geeft in sommige gevallen aanleiding tot optreden in het kader van de handhaving. Indien de saneringsplichtige tijdens de uitvoering van zijn plichten opzettelijk of door onachtzaamheid in gebreke blijft, zullen de toezichhouders optreden om zo de correcte voortgang van de dossiers te verzekeren.

In functie van de vaststelling in de **bodemonderzoeken** worden verdere processen geïnitieerd

(beschrijvende bodemonderzoeken, bodemsanering en nazorg, risicobeheersplan, ...). De controle op de naleving van deze processen is als dossierbehandeling te beschouwen. De administratieve opvolging van de processen, geeft in de vereiste gevallen aanleiding tot een aanmaning en eventuele ingebrekestelling die gevolgd wordt door ambtshalve optreden. De ingebrekestelling (regularisatiebevel) en het ambtshalve optreden zijn te beschouwen als bestuurlijke maatregelen zoals bedoeld in het Milieuhandhavingdecreet. Er zal bijzondere aandacht besteed worden aan de correcte voortgang bij volgende dossiers:

- Bij bodemdossiers met een ernstige nieuwe/gemengde (overwegend nieuwe) bodemverontreiniging wordt bijzondere aandacht besteed aan de opvolging van die dossiers indien de saneringsplichtige tijdens de uitvoering van zijn plichten opzettelijk of door onachtzaamheid in gebreke blijft. De administratieve opvolging zal in de vereiste gevallen aanleiding geven tot een aanmaning, eventueel gevolgd door een regularisatiebevel. Indien de saneringsplichtige weigert gevolg te geven aan de bestuurlijke maatregelen wordt overgegaan tot de ingebrekestelling en het ambtshalve optreden.
- Bij bodemdossiers waar bodemsaneringswerken in uitvoering zijn, worden de praktische modaliteiten voor de uitvoering van bodemsaneringswerken bepaald in het conformiteitsattest. Er zal gecontroleerd worden of bij de uitvoering van de bodemsaneringswerken de voorwaarden opgenomen in het conformiteitsattest gerespecteerd worden.
- Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de opvolging van die bodemdossiers waar de eigenaar van het terrein het statuut "onschuld" gekregen heeft. Indien de door de OVAM aangeduide saneringsplichtige tijdens de uitvoering van zijn plichten opzettelijk of door onachtzaamheid in gebreke blijft wordt een aanmaningsbeleid gevoerd.

Specifieke **handhavingscampagnes** worden los gezien van de administratieve dossierbehandeling. Toezicht op en handhaving van deze bepalingen kunnen onafhankelijk door een beperkt aantal gespecialiseerde personeelsleden uitgevoerd worden.

- Binnen het strategisch plan van de OVAM besteedt de afdeling bodembeheer bijzondere aandacht aan het beschermen van kwetsbare receptoren. Handhaving en toezicht op de bepalingen van het Bodemdecreet vormt een krachtig instrument om de gebieden waar bodemverontreiniging schade met grote maatschappelijke impact kan toebrengen beter te beschermen. Kwetsbare gebieden waaraan de OVAM beleidsmatig bijzondere aandacht besteedde in 2011 zijn de **waterwinningsgebieden en beschermingszones**. Het VLAREBO legt voor bepaalde bedrijven een periodieke onderzoeksplicht op. Alle plichtigen moeten voor 1 juni 2010 een eerste oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd hebben. Voor de bedrijven gelegen in prioritair gebieden zal verder gecontroleerd worden of zij voldoen aan hun periodieke onderzoeksplicht.
- Voor de **droogkuissector** wordt het programma van 2011 verdergezet en uitgebreid. Individuele bedrijven moeten ofwel aangesloten zijn bij Vlabotex ofwel beschikken over een individueel bodempreventie- en bodembeheersplan. Er zullen bedrijfsinspecties worden uitgevoerd om na te gaan of de bedrijven voldoen aan hun verplichtingen. Aangezien droogkuisactiviteiten beschouwd worden als risicoactiviteit voor het veroorzaken van bodemverontreiniging, is een deel van de bedrijven onderworpen aan een periodieke onderzoeksplicht. De bedrijven zullen dan ook gecontroleerd worden om na te gaan of ze voldoen aan hun periodieke onderzoeksplicht.
- Nu de inventarisatie van de locaties waar in het verleden vermoedelijk een droogkuisinrichting gevestigd was is afgerond, wordt opgevolgd of de onderzoeksplicht bij stopzetting van de droogkuisinrichting nageleefd is. Eveneens gekoppeld aan deze inventaris met voormalige droogkuislocaties wordt opgevolgd of de onderzoeksplicht bij overdracht van de grond is nageleefd.
- Voor de sector van de **tankstations** wordt de correcte voortgang voorzien van dossier die zijn aangemeld bij BOFAS. De tussenkomst in de financiering van de verplichtingen in het kader van het Bodemdecreet voor een verderzetting en voor een stopzetting en/of verderzetting met overgangsmaatregelen voor de tankstationactiviteiten is voorzien tot 2019. Het is de bedoeling om de aanvragers te activeren door de toepassing van een actief aanmaningsbeleid.

Door middel van de traceerbaarheidsprocedure hebben de bodembeheerorganisaties controle op alle processen in het grondverzet. De controle op het grondverzet door de OVAM dient onderscheiden te worden van de controles die de bodembeheerorganisaties uitvoeren. Bij de

controles van de OVAM wordt nagegaan of de grondverzetregeling wordt toegepast. In dit kader worden systematisch bedrijfsgebonden opslagplaatsen van uitgegraven bodem bij de uitvoerende aannemers gecontroleerd. Voor de controles op het transport van uitgegraven bodem voorziet de cel grond- en kwaliteitsbeheer ondersteuning op locatie van externe diensten die specifieke controles wensen uit te voeren.

2.4 Afdeling interventies, verwijderingen en saneringen

De toezichthouders van de afdeling interventies, verwijderingen en saneringen gebruiken hun toezichtsbevoegdheden in het kader van het Afvalstoffendecreet (Materialendecreet) en het Bodemdecreet uitsluitend binnen de context van ambtshalve bodemsanering en ambtshalve verwijdering van afvalstoffen.

Bij de uitvoering van ambtshalve bodemsanering en ambtshalve afvalverwijdering wordt reactief opgetreden bij vaststellingen die milieukundig prioritair zijn op basis van een matrix van criteria. Het optreden gebeurt aan de hand van de instrumenten veiligheidsmaatregelen en bestuurlijke maatregelen.

Tabel 3. Handhaving bij de afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen in 2012.

2.5 Algemene acties OVAM breed

Naast de acties die elke afdeling binnen het kader van haar toezichtsbevoegdheden uitoefent, worden ook centraal een aantal taken – veelal ter ondersteuning van handhavingsacties op het terrein en het Vlaamse milieuhandhavingsbeleid – voorzien.

Focus	Omschrijving	Dienst
Algemeen	Ondersteuning politiediensten, douane, AMI, ... ikv controleacties : <ul style="list-style-type: none"> — Telefonische permanentie uitvoeren tijdens controle acties (op vraag van douane, politie en AMI); — Handhavingstools aanbieden. 	AMB, BB
Algemeen	Inspectietoepassing <ul style="list-style-type: none"> — toevoegen nieuwe afvalstoffenfiches (aantal uitbreiden); — voorbereiding toevoegen module "standpunten"; — voorbereiding beschikbaar stellen nieuwe grondstofverklaringen (nieuwe VLAREMA). 	AMB
Algemeen	Uitvoeren van en meewerken aan specifieke projecten/onderzoeken ikv handhaving : <ul style="list-style-type: none"> — Arrondissementeel Actieplan Afvalfraude Antwerpen 	AMB
Algemeen	Opleiding/toelichting verstrekken op maat voor externe inspectiediensten: ad hoc - op vraag van aMMC, douane, politie, AMI, ... met bijzondere aandacht voor implementatie Materialendecreet en Vlarema	AMB
Algemeen	Deelname aan werkgroepen en netwerken mbt handhaving : <ul style="list-style-type: none"> — MOVI-Werkgroep Inspectiediensten; — Netwerk Leefmilieucriminaliteit Antwerpen; — Netwerk leefmilieucriminaliteit Zeebrugge. 	AMB
Algemeen	Kwaliteitsborging ondersteuning externe inspectiediensten <ul style="list-style-type: none"> — opvolging doorstroming ecoformulieren en controledossiers. 	AMB, BB
Algemeen	VHRM <ul style="list-style-type: none"> — deelname hoge raad; 	AMB, BB, IVS

	— deelname werkgroepen VHRM; — deelname LNE werkgroep handhaving.	
Algemeen	AMMC — ondersteuning en advies mbt bestuurlijke handhaving.	AMB, BB

Tabel 4. Handhavingsacties OVAM breed in 2012.

De verschillende afdelingen van de OVAM zullen voor wat betreft hun expertise **ondersteuning** bieden aan de externe inspectie- en politiediensten. Dit kan zowel dossiergebonden als projectgebonden of ad hoc gebeuren. Concrete initiatieven zijn onder andere de periodieke controleacties op afvaltransporten waarvoor de OVAM telefonische permanentie voorziet en voor grondverzet ook een aantal toezichthouders ter beschikking stelt. Onder andere de **inspectietoepassing** en **afvalstoffenfiches** worden als **handhavingstools** vanuit de OVAM aangeboden aan de externe inspectie- en politiediensten.

Eind 2010 werd de inspectietoepassing, een internetloket om informatie ter beschikking te stellen van de externe toezichthouders en politiediensten, uitgebreid met een nieuwe module "afvalstoffenfiches". Deze module biedt informatie aan onder de vorm van fiches met betrekking tot verschillende afvalstoffen. Ook in 2012 zullen nieuwe fiches toegevoegd worden aan deze module. Er worden ook voorbereidingen getroffen om een nieuwe module met onder andere grondstofverklaringen (cf. Vlarema). De realisatie hiervan zal vermoedelijk in 2013 gebeuren.

Aansluitend bij de ondersteunende functie van de OVAM in het kader van de milieuhandhaving, werkt de OVAM ook mee aan **specifieke projecten en onderzoeken** zoals onder andere binnen het arrondissementeel actieplan Afvalfraude van het parket Antwerpen.

De OVAM verzorgt **opleidingen en toelichtingen** met betrekking tot de afvalstoffen- en bodemwetgeving in Vlaanderen aan de bevoegde inspectie- en politiediensten. In 2012 zal de OVAM meewerken aan opleidingen voor zowel de lokale en federale politie, als inspectiediensten op gemeentelijk, intergemeentelijk, provinciaal, Vlaams en federaal niveau. Deze opleidingen zullen de handhavers voorbereiden op de invoering van het Materialendecreet en het Vlarema die respectievelijk het Afvalstoffendecreet en Vlarema vanaf 1 juni 2012 zullen vervangen.

Verschillende **netwerken** zijn opgezet om de inspectie- en politiediensten, douane, ... te laten samenwerken en/of hun werking op mekaar af te stemmen en ook ervaringen uit te wisselen met betrekking tot (milieu)handhaving. De OVAM werkt onder andere mee aan de bestaande netwerken van de MOVI-werkgroep inspectiediensten en het Netwerk Leefmilieucriminaliteit Antwerpen en Zeebrugge.

De samenwerking van de OVAM met de federale politie omvat onder andere het beoordelen van de door de politie opgestelde "**ecoformulieren**". Deze ecoformulieren bevatten vaststellingen die tijdens afvaltransportcontroles worden gedaan. Op basis van de aangeleverde informatie op het ecoformulier gaat de OVAM na of er al dan niet overtredingen werden vastgesteld en wie hiervoor verantwoordelijk is. Deze beoordeling wordt doorgestuurd naar de politie zodat deze verder actie kan ondernemen. Ook bij andere controles wordt informatie of advies gevraagd aan de OVAM zowel wat betreft de toepassing van de afvalstoffenwetgeving als de bodemwetgeving.

Sinds in mei 2009 de **Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving** (VHRM) werd opgericht neemt de OVAM deel aan de plenaire vergaderingen. Ook aan de vier VHRM-werkgroepen (WG vaststelling en toezicht; WG bestuurlijke en strafrechtelijke sanctionering; WG informatiedoorstroming; WG dataverzameling, innovatie en kennisopbouw) neemt de OVAM actief deel.

Daarnaast nemen de overheden van het Vlaamse gewest die binnen het kader van het Milieuhandhavingsdecreet toezichtsbevoegdheid hebben (zoals OVAM) deel aan de LNE werkgroep handhaving (gecoördineerd door AMMC).

De **afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer** (AMMC) kan beroep doen op

de OVAM voor advies binnen het kader van de bestuurlijke handhaving met betrekking tot de toepassing van de afvalstoffen- en bodemregelgeving.

2.6 Interne organisatie handhaving

Om de handhavingsactiviteiten van de OVAM – zowel de handhavingsacties als de ondersteuning van externe inspectiediensten, politie, ... en de netwerking vlot te laten verlopen worden binnen de OVAM een aantal praktische zaken gecentraliseerd. Het betreft enerzijds de databank handhaving en het klassement handhaving. Daarnaast wordt ook de implementatie van het nieuwe Milieuhandhavingsdecreet (uitwerken procedures, handleiding, opleiding...) centraal aangestuurd ter ondersteuning van de eigen toezichthouders.

Focus	Omschrijving
Algemeen	Implementatie van het Milieuhandhavingsdecreet en zijn uitvoeringsbesluit : <ul style="list-style-type: none">— aanstelling toezichthouders;— uitwerken procedures en informatiedoorstroming (intern en extern);— handleiding OVAM-toezichthouders;— opleiding OVAM-toezichthouders.

Tabel 5. Interne organisatie handhaving in 2012.

De concrete acties voorzien met betrekking tot de interne organisatie van de handhaving door de OVAM houden voor 2012 onder andere in :

- De actualisering van het ministerieel besluit met de **aanstelling van de toezichthouders** van de OVAM.
- Een **efficiëntie- en effectiviteitsevaluatie** van de behandeling van de ecoformulieren en een optimalisatie van de werking.
- Het voorzien van een aantal **opleidingen** voor de personeelsleden betrokken bij de handhaving als ondersteuner en/of als controleur.

Bijlage 1: Lijst van tabellen

Tabel 1. Handhavingsacties van de afdeling afval- en materialenbeheer in 2012.

Tabel 2. Handhavingsacties van de afdeling Bodembeheer in 2012.

Tabel 3. Handhaving bij de afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen in 2012.

Tabel 4. Handhavingsacties OVAM breed in 2012.

Tabel 5. Interne organisatie handhaving in 2012.

Bijlage 2: Lijst van afkortingen

ADC	Dienst Administratief Centrum en Databeheer
AEEA	Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur
AMB	Afdeling Afval- en Materialenbeheer
AMMC	Afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer
BI	Dienst beleidsinnovatie
BB	Afdeling Bodembeheer
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
GFVO	Gebruikte frituurvetten en -oliën
GSA	Gemengd Stedelijk Afval.
HEF&S	Dienst Heffingen en Subsidies
HH	Coördinatie handhaving
IMJV	Integraal MilieuJaarVerslag
IVS	Afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen
KBB	dienst Ketenbeheer en bedrijven
KBB-bedrijven	team bedrijven van de dienst KBB
KBB-eeam	team EEA en metallurgie van de dienst KBB
KBB-transport	team transport van de dienst KBB
KBL	dienst Ketenbeheer en lokale besturen
KBL-ebo	team eindverwerking en bouw van de dienst KBL
KBL-lok best	team lokale besturen van de dienst KBL
LNE	departement Leefmilieu, Natuur en Energie
MI	Afdeling Milieu-Inspectie van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PV	Proces-verbaal
ROS	Regionaal overslagstation
TWOL	Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu
VLAREA	Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en –beheer
VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VVV	Verslag van vaststelling